

Asia: VN/3642/2023

Ehdotus valtionhallinnon viestintäsuositukseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto valtion viestintäohjeesta

Open Knowledge Finland ry (OKFI) kiittää mahdollisuudesta lausua valtion viestintäohjeesta ja toteaa mielipiteenään seuraavaa.

1. Avoimuuden tulisi olla lähtökohta kaikessa viestinnässä.

Valtionhallinnon asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia, paitsi poikkeustapauksissa (JulKL 1 §). Tämä todetaan ansiokkaasti ohjeen 3. jaksossa, mutta kohdassa 5.1 todetaankin: "Valtionhallinnon työntekijöiden on tunnettava julkisuuslain periaatteet ja tiedettävä, mitä julkisuuslaki edellyttää heiltä. Erityisen tärkeää on ymmärtää julkisuuslain edellyttämä asiakohtainen harkinta siitä, mikä tieto on julkista ja mikä ei."

Tämä antaa harhaanjohtavasti kuvan, että ensisijainen toimintatapa tietoa luovutettaessa olisi harkita, onko annettava tieto ylipäänsä julkista.

Tarkoituksenmukaisempaa olisi kirjata asia esimerkiksi seuraavasti:

"Valtionhallinnon työntekijöiden on tunnettava julkisuuslain periaatteet ja tiedettävä, mitä julkisuuslaki edellyttää heiltä. Avoimuuden tulee aina olla lähtökohta ja asiakohtaisesti tulee harkita, mikä tieto on julkista ja mikä ei."

Näin alleviivataan ensisijaisesti viranhaltijan neuvontavelvoitetta (HallintoL 8 §) ja vasta toissijaisesti salassa pidettävän tiedon turvaamisvelvoitetta, kuten KHO:n ratkaisukäytäntö on monet kerrat vahvistanut.

2. Tietopyyntöjen käsittely

Kiitämme tietopyyntöjen perusoikeusluonteen korostamista ohjeistuksessa.

Kokemuksemme mukaan tietopyyntöjen viestintä on haastavinta, kun pyydetty aineisto ei syystä tai toisesta olekaan saatavilla tai edes olemassa. Tällöin usein joko käsittelyä viivästetään tai yritetään vedota Julkl poikkeuksiin. Usein tällaiset väistöyritykset päättyvät viestinnällisesti huonommin kuin virheen myöntäminen suoraan. Tästä olisi hyvä mainita erikseen ohjeistuksessa, esimerkiksi näin:

"Viestinnällisesti pyyntöön liittyvistä vaikeuksista on parempi kertoa avoimesti ja viipymättä. On myös tärkeää pitää asiakirjojen pyytäjän ajan tasalla pyynnön tilasta. Jos havaitaan, ettei pyydettyjä asiakirjoja ole saatavilla, asiasta tulee ilmoittaa pyytäjälle jatkoselvittelyjen alkaessa ja antaa selvittelyille määräaika. "

Näillä huomioin toivomme hyvin päivitetylle ohjeelle erinomaista jatkoa.

Tampereella 20.6.2023

Janne Peltola

Toiminnanjohtaja, Open Knowledge Finland

Peltola Janne
Open Knowledge Finland